

גלי דורות לעירון בפרשת השבוע

ערוכים בידי נחמה ליכוביץ
יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נסי מזרחי באמריקה
מהדורה מיוחדת בשביל ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחנוך ותרבות תורניים בגולה

זמור (תשי"ח) כ"ג ל"ג - מ"ד חג הסוכות

1. מ"ג למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, בהוצאי אותם מארץ מצרים.

ספרא כ"ז: ר"י אליעזר אומר: סוכות ממס היו, ר"י עקיבא אומר: סוכות ענני הכבוד היו.

רש"י ד"ה כי בסוכות הושבתי. ענני כבוד.

א הסבר, מה ראה רש"י ללכת לפי דעת ר"ע כאן ולא לפרשו כמסמעו?

2. ל"ט אך בחמשה עשר יום לחדש תסביעי.

רש"י: קרבן שלמים להגיגה; יכול תדחה את הסבת? תלמוד לומר: "אך" - הואיל ויט לה תשלומין כל טבעה.

ראב"ע: וטעם "אך" בעבור שהזכיר בפרשה שהיא קודם זאת ענוי הנפש, אשר להתענות בחג הסוכות, כי בו כתובות (דב' ט"ז) "וסמחת בחגך" וכן "היית אך שמח".

רשב"ם: אע"פ שראש השנה לזכרון ויום הכפורים לכפרה, אבל סוכות בא לסמחה ולהודאה על שמלא בתיכם כל טוב בימי אספה.

רנ"ו (באור): ויט לפרט יותר על דרך זה: לפי שצוה בחג זה על הטמחה בפרשה זו וכן במסנה תורה, אמר "אך" למעט קלות ראש והוללות, וכן כתיב להלן (דב' ט"ז ט"ו) "והיית אך שמח".

1א. הסבר מה המסותף בפרוט רש"י והבאור - ביחס למלה "אך" - ובמה נבדלים הם מטני האחרים?

2א. במה דומה פרוטו של רשב"ם לפרוטו של ראב"ע - ובמה הוא עולה עליו?

3א. טני קטייב רצה רש"י ליטב בדבריו - אלו הם?

ג. בטעם מצות ישיבה בסוכה:

רשב"ם כ"ג מ"ד ד"ה למען ידעו דורותיכם.

פשוטו כדברי האומרים במסכת סוכה: סוכה ממס, וזה טעמו של דבר. חג הסוכות תעשה לך באוספך מגרנך ומיקבך, באוספך את תבואת הארץ ובתיכם מלאים כל טוב דגן ותירוש ויצהר; למען תזכרו כי בסוכות הושבתי את בני ישראל במדבר ארבעים שנה בלא ייטוב ובלא נחלה, ומתוך כך תתנו הודאה למי שנתן לכם נחלה ובתיכם מלאים כל טוב. ואל תאמרו בלבבכם: "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" (דב' ח') וכסדר הזה נמצא בפרשת עקב תשמעון: "וזכרת את כל הדרך אשר הוליכך ה' אלהיך זה ארבעים שנה וגו'. ויאכילך את המן וגו'". ולמה אני מצוה לך לעשות זאת? "כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה ואללת וטבעת ורם לבבך וטכחת את ה' וגו' ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל". (דב' ח') ולכן יוצאים מתימים מלאים כל טוב בזמן אסיפה ויושבין בסוכות לזכרון שלא היה להם נחלה במדבר ולא בתיים לשבת. ומפני הטעם הזה קבע הקב"ה את חג הסוכות בזמן אסיפת גורן ויקב. לבלתי רום לבבם על בתיהם מלאים כל טוב פן יאמרו ידינו עשו לנו את החיל הזה:

ספר החנוך: מצות סוכה, שנצטוינו לשבת בסוכה טבעה ימים, שנאמר "בסוכות תשבו שבעת ימים". ויום ראשון הוא יום ט"ו בתשרי.

מטריי המצוה מה שמפורט בכתוב, למען תזכרו הנסים הגדולים שעשה האל ב"ה לאבותינו במדבר בצאתם מצרים, שסככם בענני כבוד, שלא יזיק להם השמש ביום וקרח בלילה.

ויט שפרטו סוכות ממס עשו להם בני ישראל במדבר, ומתוך זכירת נפלאותיו טעשה עמנו ועם אבותינו נזהר בכבודותיו ב"ה ונהיה ראויים לקבלת הסוכה מאתו. זה הפצו ב"ה, שחפץ להיטיב.

מלבים אמור כ"ז:

ומאן דאמר "סוכות ממס", רצונו לומר שהדורות הבאים כל ירום לבבם בעת האסיף שמלאו בתיהם טוב, ויחטבו העולם הזה לבית חיליהם ותכליתם, ידעו ויטימו על לב, "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל", להעיר אזנם שהעולם הזה מלון אורחים ודירת עראי, וכן יצאו מדירת קבע אל דירת עראי, שזה רמז הסוכה, כמו שאמרו חכמי לב.

- 1. מה בין הרשב"ם לבין המלבים בטעם מצות ישיבה בסוכה?
- 2. מה בין טני הנ"ל לבין טעמו של ספר החנוך?
- 3. ישנה חולטה אחת בטעם הניתן בספר החנוך ונטעם הניתן במלבים, שאינו בטעם הניתן ע"י הרשב"ם. איזו היא?

שאלות המיומנות x קטות והמסומנות xx קטות ביותר יפתור כ"א לפי הבנתו.
תשובות יט לשלוח לנחמה ליכוביץ, הסתדרות הציונית העולמית המחלקה לחנוך ותרבות תורניים, בגולה, ירושלים, ת.ד. 92